

Aanleiding

Toenemende ontgroening

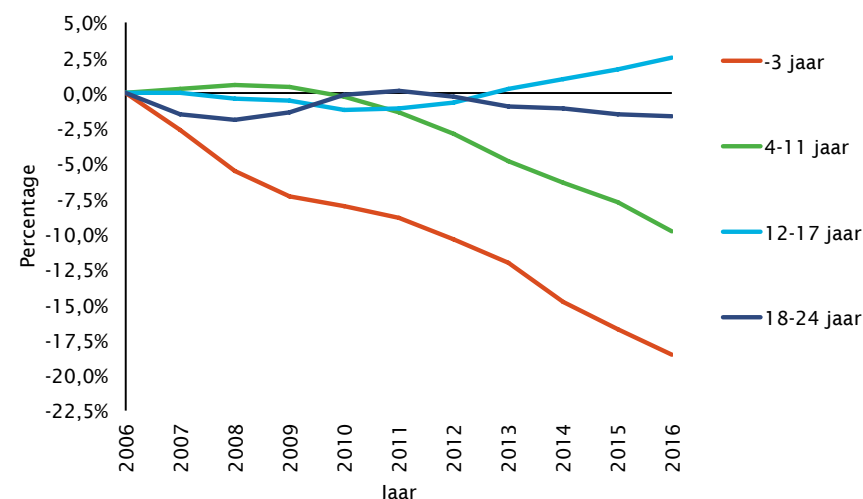
De bevolkingssamenstelling in Fryslân verandert. Het aantal inwoners daalt, en Fryslân heeft te maken met ontgroening. Dit betekent dat het aandeel kinderen en jongeren in de totale bevolking afneemt. In Fryslân worden steeds minder kinderen geboren. Daarnaast vertrekken jonge mensen en gezinnen in verband met studie en/of werk. Deze publicatie zoomt in op de bevolkingsontwikkelingen van de jongeren. Hoeveel kinderen en jongeren wonen in Fryslân en waar wonen zij? Welke ontwikkelingen zijn in de afgelopen jaren zichtbaar geworden? Neemt het aantal kinderen en jongeren in de toekomst nog verder af? Het Fries Sociaal Planbureau (FSP) zet een aantal feiten en cijfers over de kinderen en jongeren in Fryslân overzichtelijk op een rij. Deze publicatie is de eerste in een serie van het FSP over de staat van jongeren in Fryslân. Is en blijft Fryslân een leefbare provincie voor jongeren, waar ze kunnen wonen, leren en werken?

Sterke daling aantal kinderen in Fryslân

Opvallend is dat in de afgelopen tien jaar vooral het aantal kinderen van 0 tot en met 3 jaar en van 4 tot en met 11 jaar is gedaald. In 2016 zijn er 19% minder 0 tot en met 3-jarigen dan in 2006. Dit komt door de afname van het aantal geboorten. Het aantal geboren kinderen hangt nauw samen met [het consumentenvertrouwen](#). Door de crisis stellen mensen het krijgen van kinderen uit. Deze trend is ook landelijk te zien. De groep jongeren van 12 tot en met 17 jaar is de afgelopen jaren nog toegenomen, terwijl het aantal jongeren van 18 tot en met 24 jaar enigszins is gedaald.

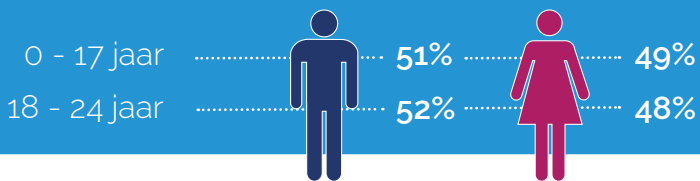
Ontwikkeling aantal kinderen en jongeren sinds 2006 per leeftijdscategorie

Bron: CBS, bewerking FSP

2016:

186.413 inwoners jonger dan 25 jaar in Fryslân:

Bijna 12.000 minder kinderen en jongeren

Begin 2016 telde Fryslân 186.413 jongeren van 0 tot 25 jaar. Dit is bijna 12.000 (ofwel 6%) minder dan de 198.206 jongeren die Fryslân tien jaar geleden telde. Landelijk daalde het aantal jongeren in deze periode met slechts 1%. Bijna driekwart van de Friese jongeren is minderjarig (0 tot en met 17 jaar). Vooral het aantal minderjarige jongeren is in Fryslân gedaald sinds 2006 (-8%, landelijk: -5%). Het aantal jongvolwassenen (18 tot en met 24 jaar) is met bijna 1.000 gedaald. Landelijk is het aantal jongvolwassenen juist toegenomen met 8%.

Aantal kinderen en jongeren in Fryslân en Nederland

	2006	2016
0 - 24 jaar	198.206	186.413
0 - 17 jaar	144.962	134.017
18 - 24 jaar	53.244	52.396

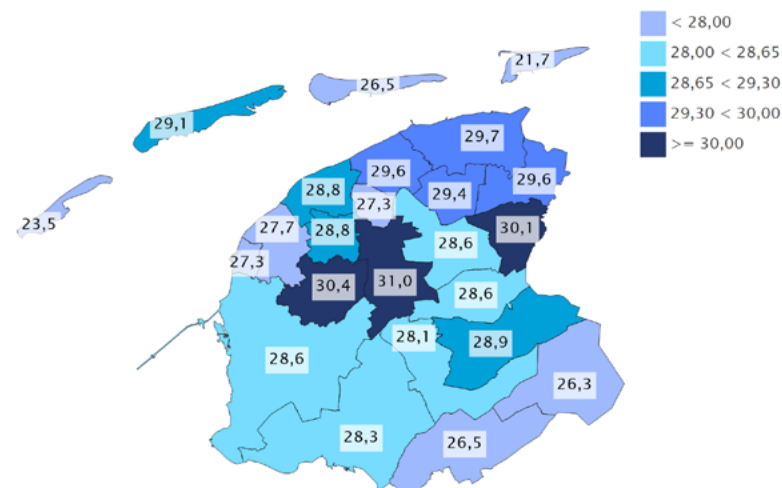

	2006	2016
0 - 24 jaar	4.940.370	4.884.445
0 - 17 jaar	3.581.757	3.416.581
18 - 24 jaar	1.358.613	1.467.864

Veel jongeren in krimpregio

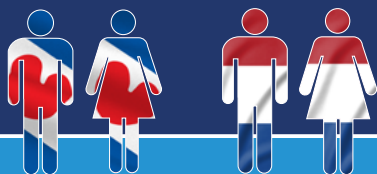
In Fryslân is 29% van de bevolking jonger dan 25 jaar, dit is vergelijkbaar met landelijk. Leeuwarden is de gemeente met het hoogste percentage jongeren. Opvallend is het hoge percentage jongeren in Noordoost Fryslân. Vijf van de zes gemeenten in deze krimpregio scoren hoger dan het Friese gemiddelde van 28,9%. Vaak wordt bevolkingsdaling in één adem genoemd met een laag aandeel kinderen en jongeren in een gemeente. Dit blijkt voor Noordoost Fryslân niet zo te zijn. In alle Friese gemeenten daalt het aandeel jongeren in de totale bevolking al jaren. Vooral op de Waddeneilanden (met uitzondering van Terschelling door de Hogere Zeevaartschool) en in de gemeente Leeuwarderadeel is sinds 2000 een sterke daling te zien. Het minst sterk is de daling in de stedelijke gemeenten Heerenveen en Leeuwarden en in de gemeente het Bildt.

Percentage inwoners jonger dan 25 jaar per Friese gemeente, 2016

Bron: CBS, bewerking FSP

Gemiddeld kindertal:

2000	1,86	1,72
2015	1,78	1,66
2030	1,90	1,75

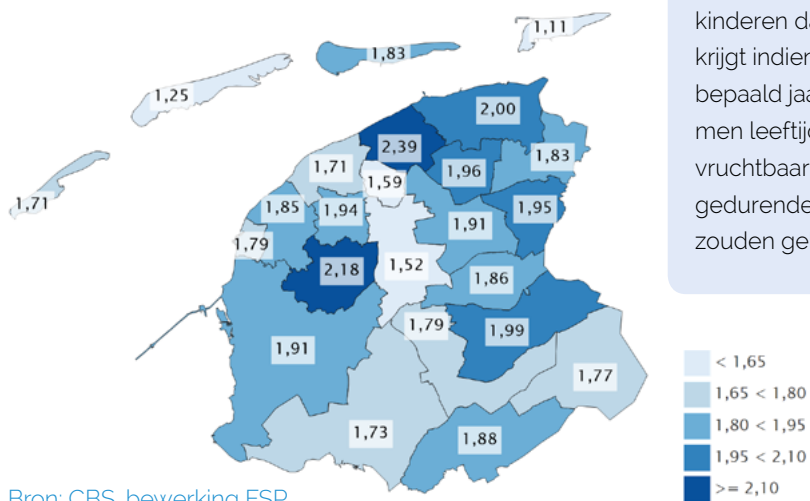
Hoger kindertal in Fryslân dan landelijk

In Fryslân is het gemiddelde kindertal hoger dan landelijk. In 2015 was dit 1,78 en landelijk 1,66. Sinds 2000 is het kindertal in Nederland met 3,5% gedaald en in Fryslân met 4,3%. De verwachting is dat het kindertal op langere termijn stijgt en stabiliseert. Om het aantal inwoners van een land of regio op natuurlijke wijze op peil te houden is een gemiddeld kindertal van 2,1 nodig. In veel westerse landen wordt dit aantal al decennia niet meer gehaald. In Fryslân hebben alleen de gemeenten Ferwerderadiel en Littenseradiel een kindertal boven het vervangingsniveau van 2,1. Ook in de krimpregio Noordoost Fryslân ligt het kindertal relatief hoog. Op de eilanden Terschelling en Schiermonnikoog en in de gemeenten Leeuwarden en Leeuwarderadeel ligt het gemiddelde kindertal aanzienlijk lager.

Wat is het gemiddelde kindertal?

Dit is het aantal kinderen dat een vrouw gemiddeld krijgt. De officiële definitie van het CBS luidt: het gemiddeld aantal kinderen dat een vrouw krijgt indien de in een bepaald jaar waargenomen leeftijdsspecifieke vruchtbaarheidscijfers gedurende haar leven zouden gelden.

Gemiddeld kindertal in Fryslân per gemeente, 2015

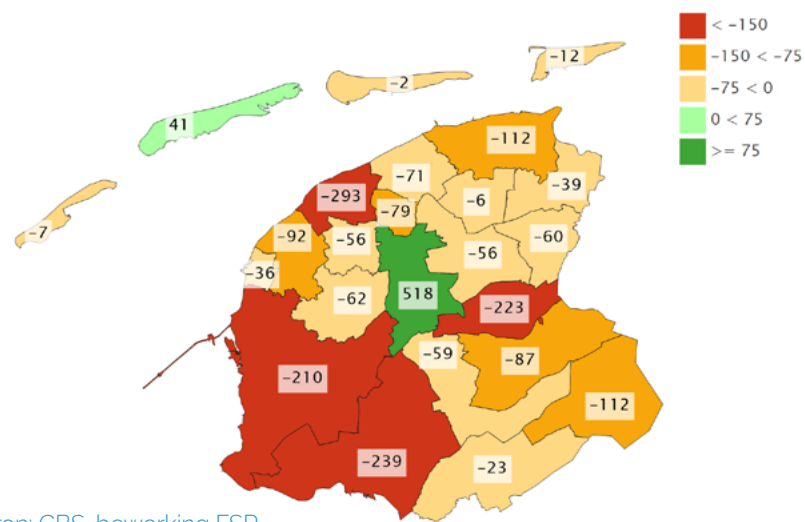
Bron: CBS, bewerking FSP

Jongeren vertrekken uit hun gemeente

Van alle Friese gemeenten hebben alleen Leeuwarden (+518) en Terschelling (+41) een toename van het aantal jongeren tot 25 jaar door vestiging. De toename in beide gemeenten komt door de aanwezigheid van onderwijsinstellingen. Op Terschelling is het Maritiem Instituut Willem Barentsz gevestigd en Leeuwarden heeft meerdere hogescholen.

Vertrekken jongeren uit de Friese gemeenten of vestigen zij zich er juist? Om inzicht in migratie te krijgen kan gebruik gemaakt worden van het binnenlandse migratiesaldo. Per gemeente is gekeken hoeveel inwoners jonger dan 25 jaar zich in een gemeente vestigen en hoeveel vertrekken. Uit deze data kan niet afgeleid worden waar de jongeren heen gaan. Uit onderzoek van het Nederlands Interdisciplinair Demografisch Instituut (NIDI) blijkt dat vooral de stad Groningen een aanzuigende kracht heeft op jongeren in Noord-Nederland. Dit heeft te maken met de universiteit en hogescholen in de stad Groningen.

Binnenlands migratiesaldo inwoners jonger dan 25 jaar per gemeente, 2014

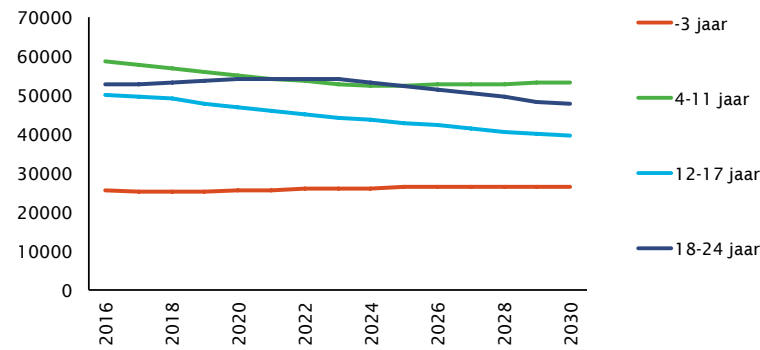

Bron: CBS, bewerking FSP

Ontgroening Fryslân zet door

De verwachting is dat het aantal 0-3-jarigen tot en met 2030 weer iets toeneemt. Dit is opmerkelijk gezien de sterke daling in de laatste tien jaar. Een verklaring zit in de toename van het aantal vrouwen in de vruchtbare leeftijd. Ook is de verwachting van de provincie Fryslân en het CBS dat het gemiddelde kindertal zal toenemen. In de afgelopen jaren was dit lager dan verwacht, mede door de economische crisis.

Prognoses aantal kinderen en jongeren in Fryslân tot 2030

Bron: provincie Fryslân, bewerking FSP

Het aantal kinderen van 4 tot en met 11 jaar neemt tot 2026 10% af maar stijgt daarna tot 2030 licht. Het meest opvallend is de ontwikkeling van het aantal jongeren van 12 tot en met 17 jaar. In deze leeftijd daalt het aantal jongeren tot 2030 met 21%; een daling van ruim 10.000. Binnen Fryslân zijn grote verschillen zichtbaar. De verwachting is dat het aantal kinderen en jongeren in Leeuwarden stijgt en op de Waddeneilanden en in Noordoost Fryslân het sterkst daalt.

De jeugd heeft de toekomst?

Fryslân telt steeds minder kinderen en jongeren. Dit is een trend die al jaren gaande is en naar verwachting ook in de toekomst doorzet. De afname van het aantal kinderen en jongeren in Fryslân heeft consequenties voor verschillende sectoren. De afname van het aantal kinderen komt vooral door daling van het aantal geboorten. Op de korte termijn heeft dit consequenties voor voorzieningen en organisaties voor jonge kinderen. Het meest bekende voorbeeld is het sluiten van een basisschool door een afname van het aantal leerlingen. Vooral tijdens het schooljaar 2015/2016 zijn er relatief veel basisscholen gesloten in Fryslân. De komende jaren daalt vooral het aantal jongeren in de middelbare schoolleeftijd. Na afronding van de middelbare school verhuizen veel jongeren voor studie en of werk. Waar gaan ze heen? Vertrekken ze naar de stad of naar buiten Fryslân? Wat zijn de motieven voor jongeren om wel of niet te verhuizen naar de stad of naar buiten de provincie? En misschien nog wel belangrijker, komen ze terug naar Fryslân? Het FSP gaat dit in 2017 nader onderzoeken.

Colofon

In de [Databank](#) van het Fries Sociaal Planbureau zijn meer cijfers te vinden over kinderen, jongeren en bevolkingsontwikkelingen.

Bronnen/links

- CBS (2015) [Kernprognose 2015-2060: Hoge bevolkingsgroei op korte termijn](#).
- CBS en ministerie van VWS (2016). [Jaarrapport 2016 Landelijke Jeugdmonitor](#).
- [Provinsje Fryslân \(2017\) Prognose Bevolking en Huishoudens Fryslân \(2016-2040\)](#).
- Sobotka, T et. al. (2009) De crisis en de vruchtbaarheid in de westerse wereld.
- Wissen, van L. (2015) Migratie en krimp in het Noorden.

Auteurs

- Wilma de Vries, wdevries@friessociaalplanbureau.nl
06 44622188/058 2348 500
- Jelmer Hitzert, jhitzert@friessociaalplanbureau.nl
06 50409018/058 2348 500

Opmaak

Jongens van de Jong

FRIES SOCIAAL
PLANBUREAU

Westersingel 4
8913 CK Leeuwarden
T (058) 234 85 00
www.friessociaalplanbureau.nl

*Het Fries Sociaal Planbureau wordt
gesubsidieerd door de provincie Fryslân.*